



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 281/07-70

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika o prijatej sťažnosti E. P., K., zastúpenej advokátkou JUDr. M. K., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 1158/01 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 1158/01 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 1158/01 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných priet'ahov.

3. E. P. **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I **p o v i n n ý** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I **j e p o v i n n ý** uhradiť E. P. trovy konania v sume 12 706 Sk (slovom dvanásťtisíc sedemstošesť slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. M. K., Advokátska kancelária, K., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti E. P. **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 281/07-37 z 18. októbra 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť E. P., K. (ďalej len „s'ťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 1158/01.

V podanej s'ťažnosti doručenej ústavnému súdu 20. mája 2004 s'ťažovateľka uviedla, že 27. novembra 2001 podala spolu so žalobkyňou v 2. rade okresnému súdu „*žalobu*

o vypratanie nehnuteľnosti“, ktorou sa domáhala vypratania nehnuteľnosti v spoluvlastníctve žalobkyni žalovaným – bývalým manželom sťažovateľky. Žalovaný vo svojom vyjadrení k podanému návrhu argumentoval, „že uzatvorením manželstva mu vzniklo v predmetnom byte právo bývať o užívať predmetný dom jemu aj jeho synom ako príslušníkom domácnosti na základe rodinnoprávneho vzťahu ku žalobkyni v 1. rade. Toto jeho právo bývania a užívania bolo odvodené od žalobkyniného vlastníckeho práva. Je si vedomý toho, že rozvodom manželstva mu súčasne zaniklo právo bývania a užívania predmetnej nehnuteľnosti, avšak vzhľadom k tomu, že nemá kde bývať on aj jeho dvaja synovia, s ktorými v rodinnom dome spolu žije, by považoval nepriznanie bytovej náhrady za rozpor s ust. § 3 Občianskeho zákonníka s dobrými mravmi, pretože v dome býva skoro 25 rokov a aktívne sa podieľal na jeho zhodnotení a domnieva sa, že v zmysle § 713 ods. 1 Občianskeho zákonníka nie je po rozvode povinný sa z bytu vysťahovať dovtedy, pokiaľ mu nie je poskytnutá primeraná bytová náhrada“.

Návrhom z 24. júla 2002 požiadala sťažovateľka okresný súd, aby pripustil prístupenie ďalších účastníkov do konania, a to žalovaných v 2. a 3. rade, ktorému okresný súd vyhovel.

V sťažnosti sťažovateľka ďalej uviedla: „Keďže súd vo veci riadne nekonal a odporcovia mi bránili v realizácii mojich vlastníckych práv k rodinnému domu, bola som nútená podať návrh na nariadenie predbežného opatrenia, keďže bolo nutné dočasne upraviť vzťahy ohľadom užívania môjho majetku, v čom mi bolo bránené. Môj návrh bol súdu doručený dňa 4. 8. 2003.“ Na základe uvedeného návrhu sťažovateľky okresný súd uznesením č. k. 10 C 1158/01-98 z 13. októbra 2003 uložil žalovaným povinnosť umožniť sťažovateľke a jej maloletému synovi užívať v uznesení určené priestory nehnuteľnosti a odovzdať jej kľúče od týchto priestorov, v časti návrh zamietol. V dôsledku odvolania žalovaných bolo toto uznesenie „vo vyhovujúcej časti“ rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 187/03-118 z 12. decembra 2003 zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

V prebiehajúcim konaní podal aj žalovaný dva návrhy na vydanie predbežného opatrenia, ktorým okresný súd vyhovel uzneseniami č. k. 10 C 1158/01-102 zo 17. októbra 2003 a č. k. 10 C 1158/01-115 z 12. decembra 2003 a ktoré krajský súd potvrdil svojimi uzneseniami sp. zn. 14 Co 187/03, 14 Co 210/03 z 12. decembra 2003 a č. k. 14 Co 15/04-130 z 13. februára 2004.

V závere sťažnosti sťažovateľka uviedla, že *„Uplynulo dva aj pol roka, počas ktorých tento súd nekonal riadne, buď vôbec, prípadne zmetočne a nekoncepčne. Prietahy, ktoré v konaní vznikli a vznikajú, boli spôsobené nečinnosťou súdu. Rovnako bolo zasiahnuté do mojich vlastníckych práv, ktoré ja sama, zavinením súdov, nemôžem pokojne realizovať“*.

Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril okresný súd prostredníctvom svojho predsedu.

Predseda okresného súdu v liste z 11. decembra 2007 predložil podrobný chronologický prehľad vykonaných procesných úkonov a zároveň uviedol: *„Predmetom konania je vypratanie nehnuteľnosti. Po právnej stránke jedna sa o bežnú vec, ktorú prejednávajú súdy v občianskom konaní. Pripúšťam však značnú skutkovú zložitost' sporu. Dĺžku konania ovplyvnili aj účastníci konania, ktorí v priebehu konania viackrát požiadali o vydanie predbežného opatrenia a viackrát využili aj svoje procesné práva na podanie odvolania. Prvostupňový súd už vo veci raz meritórne rozhodol. Odvolací súd toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.. Toho času je vo veci vytyčený termín pojednávania na 1. 2. 2008.“*

V závere listu predseda okresného súdu oznámil, že netrvá na tom, aby sa o prijatej sťažnosti konalo ústne pojednávanie.

Právna zástupkyňa sťažovateľky sa vyjadrila k stanovisku okresného súdu v liste z 3. februára 2008, v ktorom okrem iného uviedla:

„Vo veci vypratania nehnuteľností, ktoré patria do podielového spoluvlastníctva mňa a mojej matky, som sa obrátila na Okresný sud Košice I. žalobou zo dňa 23. 11. 2001. V súčasne dobe trvá toto konanie už vyše šesť rokov, pričom z výsledkov pojednávania, ktoré sa malo uskutočniť dňa 1. 2. 2008, vyplýva, že právoplatné rozhodnutie vo veci je v nedohľadne. (...) Termín pojednávania sudca odročil na 28. 3. 2008 s tým, že na základe záväzného stanoviska obsiahnutého v zrušujúcom uznesení Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. 3. 2007, bude potrebné opätovne podrobne vypočúť všetkých účastníkov konania.

Poukazujem na to, že odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Tento účel však v zásade možno dosiahnuť právoplatným rozhodnutím vo veci, kedy dochádza ku obnoveniu právnej istoty. Pri posudzovaní otázky, či dochádza v súdnom konaní ku zbytočným prietáhom, zohľadňuje Váš súd tri kritéria. Ide o právnu a faktickú zložitost' veci, v ktorej súd koná a mal by rozhodnúť. Iba k tomuto kritériu sa Okresný súd Košice I. vyjadroval. Ide o konanie o vypratanie nehnuteľností, ktoré nie je právne zložitú, ohľadom uvedeného sa zhodujem s názorom Okresného súdu Košice I. Čo sa týka faktickej zložitosti konania, uvedené konanie nemožno považovať za fakticky zložitú, takže pri sústredenom postupe súdu bolo možné vo veci rozhodnúť bez zbytočných prietáhov. (...)

Ďalším kritériom pri zisťovaní existencie zbytočných prietáhov v konaní, bolo moje správanie sa v konaní. Podľa môjho názoru, som sa nijakým spôsobom nepričinila, že sa súdne konanie nachádza v stave, ktorý bol dôvodom na podanie mojej sťažnosti pre porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Svojou aktivitou súvisiacou s navrhovaním predbežných opatrení, opakovane, som neprispela k predlžovaniu tohoto konania, pretože som iba riadne využila právny inštitút, ktorý mi priznáva Občiansky súdny poriadok v súvislosti s ochranou mojich základných práv. Okresnému súdu Košice I. nič nebránilo, aby vo veci samej riadne konal.

Tretím kritériom rozhodujúcim pri ustálení, či v súdnom konaní pred všeobecným súdom došlo ku zbytočným prietáhom, bol samotný postup Okresného súdu Košice I. vykonaní sp. zn. 10 C 1158/01. Od podania žaloby, doručenej konajúcemu súdu dňa 27. 11. 2001, tento vytýčil prvý termín pojednávania na deň 14. 1. 2002 (...) Ďalšie pojednávanie sa uskutočnilo po 13 mesiacoch nečinnosti súdu, a to dňa 14. 4. 2003, kedy bolo v podstate zmätočné, z dôvodu, že konajúci súd ho odročil iba z dôvodu, že bolo potrebné rozhodnúť

o zmene žaloby, ktorú som však realizovala písomným podaním adresovaným súdu už 24. 7. 2002. Ďalší termín pojednávania bol vytýčený na deň 25. 6. 2004, podľa môjho názoru bolo aj obdobie od 14. 4. 2003 do 25. 6. 2004, teda ďalších 15 mesiacov konanie súdu poznačené zbytočnými prietahmi, keď sa v merite veci nekonalo. Od 4. 8. 2003 až do 19. 10. 2004, kedy mi bolo doručené uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 14 Co 215/O4 ktorým bolo potvrdené uznesenie Okresného sudu Košice I., ktorým tento určil, ktoré nehnuteľnosti a akým spôsobom budem užívať ja, ako ich vlastníčka a odporcovia v I. a III. rade, ktorí v nich už dávno nebývali a neužívali ich, sa konalo o mojom opakovanom návrhu na vydanie predbežného opatrenia, čiže nie v merite veci. Okresnému súdu nič nebránilo, aby vo veci plynulé konal vo veci samej.

Od 4. 5. 2007, kedy bolo uznesenie odvolacieho súdu doručené konajúcemu súdu, je konanie opäť poznačené zbytočnými prietahmi. Bol vytýčený termín pojednávania na deň 1. 2. 2008, teda po 9 mesiacoch zbytočných prietahov, s tým, že tento termín bol so strany zákonného sudcu vytýčený viacmenej formálne z dôvodu, že súd mal veľký problém s doručovaním rozhodnutia účastníkovi konania, odporcovi v III. rade, ktorý o vec jednoznačne nemá záujem, pojednávania sabotuje a bude sabotovať, ako sa ukázalo aj dňa 1. 2. 2008 a môj bývalý manžel bude prostredníctvom súdnej moci pokračovať v mojom bezprecedentnom šikanovaní. Už terajšia dĺžka konania vo veci, ktorá nie je právne, ale ani fakticky náročná, sa nedá ničím zdôvodniť a ospravedlniť.

Vzhľadom na vyššie uvedené, nesúhlasím, aby Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci, z dôvodu, že na rozdiel od Okresného súdu Košice I, sa domnievam, že od tohto pojednávania možno očakávať ďalšie objasnenie veci. “

V podaní doručenom ústavnému súdu 8. februára 2008 oznámila sťažovateľka prostredníctvom právnej zástupkyne, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Z obsahu súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

Dňa 27. novembra 2001 bola okresnému súdu podaná „žaloba o vypratanie nehnuteľnosti“ sťažovateľkou a žalobkyňou v 2. rade proti žalovanému spolu s pripojenými listinnými dôkazmi (darovacia zmluva, rozsudok o rozvode manželstva, výzva žalovanému).

Okresný súd 10. decembra 2001 vyzval žalovaného na predloženie vyjadrenia k podanej žalobe, ktoré žalovaný predložil 20. decembra 2001 a v ktorom podmieňuje vypratanie nehnuteľnosti poskytnutím bytovej náhrady v zmysle analógie legis [aplikácia ustanovenia § 713 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“) v zmysle ustanovenia § 853 ods. 1 OZ] a s odkazom na § 3 ods. 1 OZ.

Okresný súd 10. decembra 2001 vyzval žalobkyne na úhradu súdneho poplatku, ktorý uhradili 11. decembra 2001.

Okresný súd 11. decembra 2001 vyzval príslušný orgán štátnej správy na zaslanie výpisu z katastra nehnuteľností, ktorý bol okresnému súdu zaslaný 3. januára 2002.

Dňa 21. decembra 2001 žalobkyne predložili okresnému súdu výpis z listu vlastníctva.

Okresný súd uskutočnil 14. januára 2002 pojednávanie, na ktorom vypočul sťažovateľku a ktoré odročil na 11. február 2002 za účelom opätovného predvolania žalovaného, ktorý sa na pojednávanie nedostavil, zároveň vyzval žalobkyne na predloženie relevantného listinného dôkazu.

Okresný súd uskutočnil 11. februára 2002 pojednávanie, na ktorom vypočul sťažovateľku o pojednávanie odročil na 11. marec 2002 za účelom „vykonania ďalšieho dokazovania“.

Žalovaný 18. februára 2002 predložil okresnému súdu listinné dôkazy a navrhol vypočutie svedkov.

Dňa 25. februára 2002 sťažovateľka predložila okresnému súdu listinný dôkaz.

Okresný súd uskutočnil 11. marca 2002 pojednávanie, na ktorom vypočul žalobkyňu v 2. rade a žalovaného a pojednávanie odročil na 8. apríl 2002 za účelom „vykonania ďalšieho dokazovania“.

Dňa 25. marca 2002 predložila sťažovateľka okresnému súdu listinné dôkazy.

Dňa 27. marca 2002 okresný súd zmenil určený termín pojednávania na 29. apríl 2002.

Dňa 28. marca 2002 žalovaný predložil okresnému súdu listinné dôkazy.

Dňa 25. apríla 2002 okresný súd zmenil určený termín pojednávania a odročil ho na neurčito.

Sťažovateľka 24. júla 2002 predložila okresnému súdu návrh na pripustenie pristúpenia ďalších účastníkov (žalovaných v 2. a 3. rade) do konania na strane žalovaného a predložila listinné dôkazy.

Okresný súd vyzval 7. marca 2003 žalobkyňu v 2. rade na vyjadrenie, či súhlasí s návrhom sťažovateľky na pripustenie pristúpenia ďalších účastníkov (žalovaných v 2. a 3. rade) do konania na strane žalovaného, ktoré žalobkyňa v 2. rade predložila 26. marca 2003.

Okresný súd 8. marca 2003 vyzval žalovaného na oznámenie relevantných skutočností, ktoré žalovaný oznámil 17. marca 2003.

Okresný súd uskutočnil 14. apríla 2003 pojednávanie, na ktorom účastníci konania predniesli svoje návrhy a ktoré bolo odročené na neurčito „*za účelom rozhodnutia o pripustení zmeny návrhu žalobkyň a následného doručenia žaloby žalovaným v 2. a 3. rade a ich vypočutia v konaní*“.

Dňa 23. júna 2003 žalobkyne požiadali okresný súd o určenie termínu pojednávania.

Dňa 4. augusta 2003 žalobkyne podali okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Okresný súd 13. augusta 2003 vyzval žalobkyne na špecifikáciu údajov týkajúcich sa návrhu na vydanie predbežného opatrenia zo 4. augusta 2003, žalobkyne na výzvu reagovali 16. septembra 2003.

Dňa 29. septembra 2003 žalovaný podal okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia.

Okresný súd 13. októbra 2003 vydal uznesenie, ktorým v časti vyhovel návrhu žalobkyň na vydanie predbežného opatrenia a v časti návrh zamietol. Žalovaný podal proti predmetnému uzneseniu odvolanie 24. októbra 2003.

Okresný súd 17. októbra 2003 vydal uznesenie, ktorým vyhovel návrhu žalovaného na vydanie predbežného opatrenia. Sťažovateľka podala proti predmetnému uzneseniu 3. novembra 2003 odvolanie.

Dňa 10. novembra 2003 žalovaný podal okresnému súdu návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorému okresný súd uznesením z 12. decembra 2003 vyhovel. Sťažovateľka podala proti predmetnému uzneseniu 5. januára 2004 odvolanie.

Okresný súd predložil 12. novembra 2003 krajskému súdu spisový materiál s podanými opravnými prostriedkami.

Krajský súd uznesením sp. zn. 14 Co 187/03, 14 Co 210/03 z 12. decembra 2003 rozhodol:

- o odvolaní žalovaného proti uzneseniu okresného súdu z 13. októbra 2003 tak, že ho v napadnutej časti zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie,

- o odvolaní sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu zo 17. októbra 2003 tak, že ho potvrdil.

Okresný súd predložil 12. januára 2004 krajskému súdu spisový materiál s podaným opravným prostriedkom sťažovateľky proti uzneseniu z 12. decembra 2003, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 14 Co 15/04 z 13. februára 2004 tak, že prvostupňové rozhodnutie potvrdil (spisový materiál bol okresnému súdu vrátený 2. apríla 2004).

Okresný súd uznesením z 12. mája 2004 pripustil prístupenie žalovaného v 2. rade a žalovaného v 3. rade do konania na strane žalovaného.

Okresný súd uznesením z 25. mája 2004 priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov.

Sťažovateľka 1. júna 2004 predložila okresnému súdu svoje vyjadrenie.

Okresný súd 15. júna 2004 požiadal príslušný orgán štátnej správy o zaslanie aktuálneho výpisu z listu vlastníctva, ktorý mu bol predložený 13. júla 2004.

Okresný súd uznesením zo 7. júna 2004 rozhodol o návrhu sťažovateľky na vydanie predbežného opatrenia z 22. júla 2003 tak, že návrhu sťažovateľky vyhovel. Proti uzneseniu podali žalovaní 2. júla 2004 odvolanie.

Dňa 18. júna 2004 právny zástupca žalovaných požiadal o zmenu určeného termínu pojednávania.

Okresný súd uskutočnil 25. júna 2004 pojednávanie, na ktorom sťažovateľka vzala späť návrh voči žalovanému v 2. rade, pojednávanie okresný súd odročil „za účelom vykonania ohliadky nehnuteľnosti (...)“ 19. augusta 2004.

Okresný súd predložil 9. júla 2004 spisový materiál spolu s podaným opravným prostriedkom proti uzneseniu zo 7. júna 2004 krajskému súdu.

Dňa 22. júla 2004 žalobkyne predložili okresnému súdu vyjadrenie k podanému odvolaniu žalovaných (z 2. júla 2004).

Dňa 19. augusta 2004 okresný súd vykonal „ohliadku nehnuteľnosti“.

Krajský súd rozhodol o odvolaní žalovaných (proti uzneseniu okresného súdu zo 7. júna 2004) uznesením sp. zn. 14 Co 215/04 z 30. júla 2004 (spisový materiál bol okresnému súdu vrátený 4. októbra 2004).

Okresný súd uznesením zo 6. októbra 2004 rozhodol na základe späťvzatia návrhu žalobkýňami o zastavení konania proti žalovanému v 2. rade.

Okresný súd uskutočnil 12. novembra 2004 pojednávanie, na ktorom účastníci predniesli svoje návrhy a ktoré bolo odročené na neurčito „za účelom vykonania ďalšieho dokazovania“.

Okresný súd 3. februára 2005 určil termín pojednávania na 4. marec 2005.

Okresný súd 7. februára 2005 požiadal Okresnú prokuratúru Košice I o zaslanie súvisiaceho rozhodnutia, ktoré mu bolo následne doručené 17. februára 2005.

Dňa 28. februára 2005 žalobkyne požiadali o zmenu určeného termínu pojednávania (4. marca 2005) z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti ich právnej zástupkyne. O zmenu termínu pojednávania požiadal 3. marca 2005 aj právny zástupca žalovaných.

Okresný súd 4. marca 2005 uskutočnil pojednávanie, ktoré odročil na 8. apríl 2005.

Okresný súd uskutočnil 8. apríla 2005 pojednávanie, na ktorom vypočul svedka, sťažovateľku a žalovaných a ktoré odročil na 25. máj 2005 „za účelom vykonania ďalšieho dokazovania“.

Okresný súd uskutočnil 25. mája 2005 pojednávanie, na ktorom vyhlásil rozsudok, ktorým vyhovel žalobe. Proti uvedenému rozsudku podali žalovaní 12. júla 2005 odvolanie.

Okresný súd vyzval 13. júla 2005 žalovaných na úhradu súdneho poplatku, ktorý bol následne uhradený 26. júla 2005.

Dňa 26. júla 2005 predložili žalobkyne okresnému súdu svoje vyjadrenie k podanému odvolaniu žalovaných.

Okresný súd 28. júla 2005 predložil spisový materiál spolu s podaným opravným prostriedkom žalovaných krajskému súdu. Krajský súd rozhodol o podanom odvolaní uznesením sp. zn. 4 Co 232/2005 z 30. marca 2007 tak, že prvostupňový rozsudok zrušil a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie (spisový materiál bol okresnému súdu vrátený 4. mája 2007).

Dňa 4. septembra 2007 žalovaný požiadal okresný súd o určenie termínu pojednávania.

Okresný súd požiadal 27. septembra 2007 právneho zástupcu žalovaných o oznámenie aktuálnej adresy žalovaného v 3. rade, ktorý reagoval na výzvu 1. októbra 2007.

Okresný súd uskutočnil 1. februára 2008 pojednávanie, ktoré odročil z dôvodu neúčasti účastníkov konania (v spise sa nenachádza doručenka o zaslaní predvolania žalobkyniam).

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza

osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého občianskeho súdneho konania, ktoré sa začalo 27. novembra 2001 a doteraz nie je ukončené, teda trvá viac ako šesť rokov, je ochrana vlastníctva k nehnuteľnosti prostredníctvom vlastníckej žaloby

vo vzťahu k nehnuteľnosti patriacej do výlučného podielového spoluvlastníctva sťažovateľky a žalobkyne v 2. rade.

Podľa názoru ústavného súdu prerokúvaná vec nevykazuje ani právnu, ani osobitnú skutkovú zložitosť, ktorá by mohla zásadnejším spôsobom ovplyvniť doterajší zdĺhavý priebeh konania.

Ústavný súd tiež zdôrazňuje, že povaha prerokúvanej veci, ktorou je poskytnutie ochrany výlučným vlastníkom nehnuteľnosti (rodinného domu) slúžiacej k uspokojovaniu základnej životnej potreby – bývania, a to aj s ohľadom na citlivé osobné aspekty (vyjadrenie sťažovateľky, že musela ona a jej maloletý syn rodinný dom opustiť pre „*vážne rozpory s odporcom*“) si vyžadovala osobitný dôraz na rýchly a efektívny postup okresného súdu.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania hodnotí ústavný súd ako aktívne a súčinnosť. Sťažovateľka už v počiatočnom štádiu konania predložila okresnému súdu relevantné listinné dôkazy (darovaciu zmluvu, rozsudok o rozvode manželstva, výzvu žalovanému, list vlastníctva) a po jeho výzve uhradila príslušný súdny poplatok. Sťažovateľka na výzvy okresného súdu reagovala v primeraných lehotách a zúčastňovala sa určených termínov pojednávania (s výnimkou jednej žiadosti sťažovateľky o zmenu určeného termínu pojednávania).

Ústavný súd sa nestotožňuje s argumentáciou okresného súdu, ktorý vo svojom vyjadrení „ospravedlňuje“ predĺženie konania (okrem iného) aj iniciovaním konaní o predbežných opatreniach zo strany sťažovateľky. Je toho názoru, že k uvedeným krokom primäl sťažovateľku práve postup okresného súdu, ktorý neposkytol ochranu jej vlastníckemu právu meritórnym rozhodnutím prijatým v primeranej dobe.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky, bol postup okresného súdu.

Žalobkyne (žalobkyňou v 1. rade je sťažovateľka) podali okresnému súdu návrh na vypratanie nehnuteľnosti v ich spoluvlastníctve. Žalovaní vo svojom vyjadrení podmieňovali vypratanie nehnuteľnosti poskytnutím bytovej náhrady v zmysle analógie legis (aplikácia ustanovenia § 713 ods. 1 OZ v zmysle ustanovenia § 853 ods. 1 OZ) a s odkazom na § 3 ods. 1 OZ.

Okresný súd viedol svoje dokazovanie v intenciách predmetného vyjadrenia žalovaných. V rámci výsluchov účastníkov konania zisťoval bytové a majetkové pomery žalovaných, vzťahy medzi účastníkmi konania a ich súlad s dobrými mravmi.

Ústavný súd v postupe okresného súdu zistil viacero období nečinnosti, keď nekonal bez toho, aby mu v tom bránila existencia zákonnej prekážky. Ide o rozsiahle obdobie nečinnosti od 11. marca 2002, keď okresný súd uskutočnil pojednávanie, do 7. marca 2003, keď vyzval žalobkyňu v 2. rade na predloženie vyjadrenia týkajúceho sa návrhu na pripustenie pristúpenia ďalších účastníkov konania na strane žalovaného (nečinnosť takmer jeden rok), ako aj kratšie obdobia nečinnosti v súhrne predstavujúce dobu viac ako jeden rok. V prvom rade ide o obdobie od 12. novembra 2004, keď okresný súd uskutočnil pojednávanie, do 4. marca 2005, keď uskutočnil ďalšie pojednávanie (nečinnosť takmer štyri mesiace), ďalej o obdobie od 4. mája 2007, keď odvolací súd po vydaní svojho rozhodnutia vrátil spisový materiál okresnému súdu, do 27. septembra 2007, keď okresný súd požiadal právneho zástupcu žalovaných o oznámenie aktuálnej adresy účastníka konania (nečinnosť takmer päť mesiacov), a nakoniec o obdobie takmer štvormesačnej nečinnosti od 1. októbra 2007, keď právny zástupca žalovaných oznámil okresnému súdu aktuálnu adresu účastníka konania, do 1. februára 2008, keď okresný súd uskutočnil pojednávanie.

Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty ohľadom tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ

obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

Konajúci súd, ktorý v prerokúvanej veci štyrikrát odročil pojednávanie za „*účelom vykonania dokazovania*“, vykazoval nesústredený postup, v ktorom absentovala dôraznosť procesu dokazovania (vo vzťahu k otázke zistenia bytových a majetkových pomerov žalovaných a k otázke vzťahov medzi účastníkmi konania z pohľadu dobrých mravov). Za neefektívny považuje ústavný súd postup, v rámci ktorého okresný súd rozhodol o návrhu sťažovateľky na pripustenie pristúpenia ďalších účastníkov konania na strane žalovaného až s odstupom takmer dvoch rokov, čo malo za následok narušenie aktuálnosti dovtedy zhromaždených výsledkov dokazovania a potrebu ho opätovne obnovovať tak, aby zohľadnilo aj skutkové zistenia týkajúce sa pripustených žalovaných.

Z celkového pohľadu podľa názoru ústavného súdu občianske súdne konanie (a to aj s prihliadnutím na už spomenutú povahu jeho predmetu), ktoré trvá tak dlho, ako je to v danej veci, ktorá navyše nevykazuje osobitný stupeň zložitosti, možno už len na základe jeho posúdenia v globále považovať za nezlučiteľné s imperatívom vyjadreným v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Takáto zdĺhavosť konania predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (mutatis mutandis I. ÚS 39/00).

Ústavný súd konštatuje, že zistená dĺžka konania vedeného okresným súdom nebola závislá od zložitosti veci a ani nebola vyvolaná správaním sťažovateľky. Naopak rozhodujúcim faktorom, ktorý mal vplyv na túto neprimeranú dobu konania, bol postup okresného súdu a zbytočné priesťahy, ktorých sa dopustil v dôsledku svojho neefektívneho postupu znásobeného zistenými obdobiami nečinnosti (v súhrne predstavujúca približne dva roky).

Na základe uvedeného dospel ústavný súd k záveru, že práva sťažovateľky porušené boli.

III.

Vzhľadom na výrok o porušení základného práva sťažovateľky, ako aj na skutočnosť, že namietané konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne skončené, ústavný súd zároveň prikázal okresnému súdu v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 1158/01 ďalej konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka v sťažnosti žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 300 000 Sk.

Ústavný súd považoval v tomto prípade za primerané priznať sťažovateľke sumu 50 000 Sk. Táto suma zohľadňuje celkovú dĺžku predmetného konania s prihliadnutím na predmet konania okresného súdu, dĺžku zbytočných prietáhov v tomto konaní a s tým spojenú ujmu sťažovateľky.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo zvyšnej časti uplatnenému primeranému finančnému zadosťučineniu v návrhu sťažovateľky nevyhovel.

Sťažovateľka prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadala priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom v sume 12 706 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16, § 19 ods. 3 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb a z ustanovení § 1, § 11, § 13 ods. 3, § 14, § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov s tým, že predmet konania podľa čl. 127 ústavy pred ústavným súdom, ktorým sú základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľka namieta, v zásade nie je ocenený peniazmi.

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 1/3 výpočtového základu, t. j. 4 540 Sk (základom na výpočet je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 v sume 13 602 Sk) a hodnota režijného paušálu 136 Sk za jeden úkon.

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 je 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu je 190 Sk.

Trovy konania teda možno vyčísliť ako súčet odmeny za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2004 a jeden úkon uskutočnený v roku 2008 (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie na súd, vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) vrátane režijného paušálu ($2 \times 4\,540 \text{ Sk} + 2 \times 136 \text{ Sk} + 3\,176 \text{ Sk} + 190 \text{ Sk} = 12\,718 \text{ Sk}$). Náhrada trov konania v predmetnej veci vypočítaná podľa platnej právnej úpravy teda predstavuje celkovú sumu 12 718 Sk.

Ústavný súd zistil, že uplatnená suma trov právneho zastúpenia neodporuje platným právnym predpisom, a preto priznal náhradu trov právneho zastúpenia v rozsahu uplatnenom právnou zástupkyňou sťažovateľa v sume 12 706 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2008